

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus LXIV. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

gnus & Arrham æternæ Beatitudinis, quasi alludens ad verba Christi, quibus homines pacificos vocat filios Dei, nullâ aliâ hæreditate, nisi ipsâ cœlesti gloriâ dignos: *Beati pacifici, quoniam Filii Dei vocabuntur.* Hæc verba profundissimè suo pectore infixerat SS. Martyres Marcus & Marcellianus: & hinc stipitibus à Tyranno alligati, Psalmum cantare auditi sunt: *Ecce! quàm bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Hæc verba tu quoque Christiane Lector pectore tuo inscribe, & in extremo Judicio *Deus pacis* arida tua ossa vivificabit, ut unanimi Electorum choro tu quoque animâ & corpore unitus, æternum fruaris aspectu Illius, qui vocatur *Princeps Pacis.*

FASCICULUS LXIV.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 1. & 2. Propheta Danielis, in quæis describitur assumptio Danielis & Sociorum in Ministerium Regis, eorum sobrietas & abstinentia. Somnium de statua Nabuchodonosoris, explicatum à Daniele.

N.404. Considera: **S**I Rex terrenus pati noluerit alios Ephebos suo in servitio, quàm tales, qui omnî carebant maculâ: quantum puritatem requirat Rex æternus in suis Ministris, quos constat, non tantum ad inferendas dapes, aut infundenda vina; sed ad ipsum Domini corpus tractandum ab illo assumi. Olim tantam munditiem à Ministris, ad Panes & Incensum tantum deputatis, voluit coli Deus, ut Levit. 21. imperârit: *Sancti erunt Deo suo, & non polluent Nomen ejus &c.* Si hoc in arido, quid requiretur in viridi? si in umbra, quid in luce? experientiâ probat; in qualibet re eò plus puritatis exigi, quò propius suo conjungitur Principio; hinc eò puriores oportet esse Angelos, quò propius accedunt Deum, & à corporea labe recedunt: eò puriores decet esse aquas, quo fonti suo propinquiores fluunt. Quid ergo aliud ad nostrum sequitur propositum. quam

quàm in Sacerdotibus Dei Eucharistici primis Ministris summam
 exigi puritatem animi, utpote suo Domino proximè conjunctis.
Tantum interesse debet, ait S. Ilido. Pelus. lib. 2. Epist. 205. inter Sacerdo-
tem & quemlibet virum probum, quantum inter Cælum & terram discriminis est.
 & S. August. in cap. 11. Isaïæ exclamat: *ò Sacerdotes! si anima cujusli-*
bet Justi est Sedes Dei, multò magis Sedes & Templum Dei vos esse debetis mun-
dum & immaculatum. Hæc puritas in Sacerdotibus requisita tam ma-
 gnum horrorem purissimo incussit Francisco Seraphico, ut licet vi-
 deretur cum Angelis de puritate certare, indignum tamen se credi-
 derit tanto officio Ministrum. Petrus Blessensis à magna etiam pu-
 ritate animi celeberrimus vir, Epist. 23. de se profitetur; *Tanti Sacra-*
menti Majestate deterritus, sufficientiam sanctitatis, quàm ille gradus exigit, me-ri-
culosus allego. Quin imò admirandæ sanctitatis Episcopus S. Paulinus
 Nolanus, quasi vî ad tremendum hoc Ministerium raptus, quoties-
 eunque se ad arcana Cœli penetralia admissum, adeoque Deo vici-
 num consideraverat, toties inhorruit, ingemiscens Epist. 6. ad Sever.
in arcanis & penetralibus Dei summi receptum me video, & insertum commu-
nicare cœlestia ac Deo propius admotum, in Spiritu Christi & corpore & splendo-
re versari. Vix adhuc intellectum sacræ molis capio mentis angustiis, & onus mu-
neris mei conscius infirmitatis horresco. S. Mater Ecclesia, ut Sacerdotes
 doceat, quantâ puritate eos deceat fulgere, jubet in Missa extremos
 tantum digitos ablui sub præscriptis precibus: *Lavabo inter innocentes*
manus meas. Quasi verò ipsi innocentia, per gratiam divinam obten-
 ta, non tanta insit puritas, quâ majorem non oporteat deferre ad pu-
 rissimum hoc Mysterium! *ò Christiane Sacerdos! vide nunc, quâ*
niteas animi puritate, tuò functurus officio? ò quot sunt venalium
saltem culparum maculæ in tua anima reperiendæ? quantâ ergo te-
meritate Altare accedis, & tuum tractas Dominum? repones forsan:
à modico corpore nonnisi modicam fieri umbram, & exiguâ quan-
titate luti parum puritatis obtegi. At quis nescit: parvulam eclipsem
plus notari in sole, quàm integræ stellæ penitus extinctum lumen?
minima, quæ reperitur in regia veste macula, plus fœditatis habet,
quàm millenis fordibus oblitus pauperum multorum pannus. Acute
observat S. Ambros. lib. 11. Epist. 76. quòd muliere adulterâ à Sa-
cerdotibus apud Christum delatâ, Ipse scribens in terra (etsi Exange-
listæ Scripturam non exprimant) videatur tamen alia non scripsisse,
quàm hæc verba: Festucam in oculo fratris tui vides, trabem autem, quæ in

tuo est, non vides. Proinde voluisse Sacerdotibus indicare: peccata hominum Mundo servientium, etsi gravia sint, festucas tamen dici posse, si comparentur cum delictis Sacerdotum Ministrorum Dei. Zachariæ 2. profitetur Deus, de Sacerdotibus suis loquens: *qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei.* Quò positò, & suppositò necesse est sequi: etiam levissimum delictum à Sacerdote commissum adæquare, aut transgredi peccatum grave sæcularis personæ: constat enim minimum etiam pulvisculum aut luti glebulam plus officere pupillæ oculi, quàm magna quantitas luti officiat corpori hominis. Hæc omnia piò maternæ curæ & sollicitudinis oculò intuens Ecclesia, in ipsa etiam collatione primæ tonsuræ Orat. ad Sponsum suum: *presta quasumus omnipotens Deus, ut hi famuli tui, quorum hodiè comas capitum pro amore divino deposuimus, in tua directione perpetuo maneant, & eos sine macula in sempiternum custodias.* Inter omnia autem ad obtinendam & conservandam in Sacerdote puritatem, non postremum dixeris, remedium esse moderatam in cibo & potu abstinenciam, Danielis & Sociorum eius exemplò hic probatam, quos constat eò pulchriores & puriores evasisse, quò fuerint abstinentia magis dediti. Est quidem nonnullos Sacerdotes reperire, qui instar statuæ Nabuchodonosoris (cujus figuram describit citatum caput 2.) olim caput aureum deferbant, pectus & brachia argentea, dum primò Sacerdotii sui tempore nitebant divinæ charitatis & innocentie puritate. Erat ipsis venter ferreus, & tibiæ æræ, dum ad omnes carnalium tentationum impetus instat ferri & æris se probaverant inflexibiles. Verùm proh dolor! in maturiori ætate ob ipsam cibo & potu immoderantiam eò jam devenère, ut parvulus etiam tentationis lapillus eorum pedes fictiles comminuat, prosternens quidquid de auro & argento nitebat in illis, utique hos inter non eris Lector Christiane?

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 3. lib. Prophete Danielis, in quo describitur Anania & Sociorum ejus, constantia, supplicium, mira conservatio & canticum.

N. 405. Considera: **N**ON tantùm corpora trium puerorum, quæ regius furor tradiderat voraci flammæ, intra parvum temporis spatium consumenda, Divinitus mansisse illæsa, sed nec eorum vesti-

vestibus quidquam damni illatum esse: adeò, ut testetur citatum caput: & non tetigit eos omnino ignis. Petrus Dam. historiam hanc subtili indagine expendens, fornaci Babylonicæ solitudinem comparat: eò quòd illa hominem non tantum mundet, bonis vestiatur cogitationibus, & puris affectionibus impleat. Hoc clarissimè perspectum habens S. Bernardus epist. de vit. solit. ait: *Cæli & cellæ habitatio grata, quia sicut cælum & cella videntur habere aliquam cognationem nominis, sic & pietatis: à celando enim Cælum & cella nomen habere videntur, & quòd celatur in Cælis, hoc est in cellis, & quòd geritur in cellis, hoc est in Cælis.* Nulla unquam inter creatas animas, puro homini infusa, adeò ab omni peccati & concupiscentiæ labe immunis existit, & tot cœlestibus Donis repleta vixit Matre Virgine Mariâ: at quis nescit: eam solitudini tam sedulo studuisse, ut de ea asserat S. Ambros. solam semper in penetrabilibus fuisse, quam nemo videret, solus Angelus reperiret. *Sola sine comite, sola sine teste.* Abraham Mundo natus, ut posteris omnibus exemplo conservandæ Innocentiæ & puritatis esset, non poterat huic fini, à Divina Providentia intento, deservire aliter, quam ut egressus de terra & cognatione sua in solitudine vitam ageret, à turbis semotam, prout S. Chrysost. homil. 33. in genesim verbis istis declarat scribens: *venit in solitudinem ad locum, ubi prius fuit Tabernaculum ejus, ad locum Altaris, quòd fecit ibi in Principio, & invocavit Nomen Domini Dei sui.* Contra Prophetam regium infernalis furor plurimos suscitaverat inimicos, qui ei die noctuque insidias struebant: quibus cognitis ille duplicabat preces, anxius bellator exclamans: *intende ad deprecationem meam, libera me à persecutibus me!* at quâ tandem viâ se à talibus insidiis expedivit? en! illam declarat Psalmò 140. cantans: *Singulariter sum ego, donec transeam.* In quem locum S. Chrysost. asserit: *liberatur à malis, purus ab illorum congressione, & tanquam solus habitans, quòd quidem est maximum Genus virtutis.* Parâ viâ insidias à Dracone sibi structas effugit mulier Apocalyptica, dum fugit in solitudinem. Quin imò ipse Salvator vanæ gloriæ umbram fugiturus, fugit in montem solus, & cœlestis Sponsus Sponsam suam ab omni labe puram servaturus eam ad nullum aliud, quam solitudinis incundæ iter invitat, dicens: *veni columba mea. In foraminibus petra, in caverna macerie, in locis videlicet ab hominum consortio sejunctis.* Videntur hæc verba altissimè suis cordibus infixisse purioris sanctiorisque vitæ aman-

amantissimi Monachi, quibus non suffecerat, relictò forensi strepitu ad Monasteria confluisse, sed nec ipsa patiebantur Monasteria extrui, sæculari tumultui propinquiora: hinc Landebertus noster: cùm ei locus gratuitâ donatione ad ædificandem offerretur cænobium, S. Hermelandum ablegavit, visurum: an locus ille foret quietus? hujus enim defectu oblatum recusaret donum, eò quòd vita ordinis summam exigeret quietudinem. Hioc S. Adricus, cùm suum Monasterium populari strepitu inquietari cerneret, ipsum transtulit, in loco, quieti fovendæ magis apto, illud reædificans. S. quoque Carolomannus in Monasterio Soractensi versatus, cùm a francica Nobilitate, suum Principem invisenti inquietior redderetur, locum mutavit, aliò discedens. Nec est, cur tales viros incusemus melancholici humoris: cùm cernamus quotidie, etiam viros sæculo & hominum consortio deditos; quando eis obvenerint negotia gravioris momenti tractanda, secessum quærere, turbas vitare, tumultusque forenses fugere. Quid ergo agunt illi, qui difficillimo, & summè serio æternæ salutis negotio vacare volunt? agant hærde, quod magnus ille egit Arsenius, qui cùm diuturnò tempore inter aulicos rumores vivens, se Deo vivere non posse intellexisset, in solitudinem se contulit, utque solus solum salutis suæ negotium ibi sedulò tractaret, Archiepiscopum se invisentem rogavit: *ut quocunque loco audiret esse Arsenium, illuc ulterius non accederet.* abitum quoque minatus, si frequentior ad se fieret accessus. Ruffinus apud Rosv. lib. 3. n. 190. neque hanc sæculi hominumque fugam in cella tantùm sibi familiarem habuit Arsenius, sed in ipso etiam Templo: *nam quotiescunque idem in Ecclesiam cum aliis Patribus venisset, post columnam sedebat, ne aut ipse alterius, aut alter illius faciem aspicere posset.* unde distractionis nasceretur occasio. Sed quid tanterum virorum exempla tibi in sequelam propono Christiane Lector, quorum Sanctitas admiranda potius, quàm imitanda videtur, quando tibi præstò sunt exempla illorum, qui remotiores fuerant à sanctitate, quàm Cælum à terra, & quos ad virtutis meliorisque vitæ studium, solus hominum respectus permovit. Ethnicos intelligo Philosophos, qui credidère, homines per solitudinem etiam in Deos mutari posse, prout testatur Seneca Epist. 74. dicens: *amplectendum est otium, quod inter Deos agitur, quòd Deos facit: sed forte conquereris, virtutem abscondi? nulla virtus latet, & latuisse non ipsius damnum est.* Hæc Philosophia, tua sit doctrina Christiane Lector,

Lector, ut eâ in praxim deductâ, ab omni concupiscentiæ igne cum tribus pueris fias illæsus, experturus in solitudine mille solatia, per Angelum custodem tibi de cælo instar roris mittenda,

Doctrina 3.

Desumpta ex cap. 4. & 5. Propheta Danielis, in quibus describitur Nabuchodonosoris somnium de arbore excisa, Danielis explicatio. Balthasaris ominosa inter epulas scriptura.

Considera: **P**ER maximam illam arborem, in somno Nabuchodono-^{N.406.} fori objectam, sub cuius umbra ab æstu sese defende- rant bestix, non ineptè intelligi Principes, Magnates & divites Mundi, qui alios Potentiâ, Divitiis & Majestate excellunt, & sub quorum gratiâ & favore securos ab omni æstu adversantis fortunæ se vivere putant multi mortalium. Verùm ò inanem talium spem! nam eadem falce, quâ ejusmodi arbores succiduntur, omnis quoque spes & auxilium succiditur: adeò, ut quidquid ipsis viventibus felicitatis possederant, eisdem morientibus commoriatur. Filius prodigus perditis omnibus rebûs, quas paterna è domo tulerat, spem tamen non omnem perdidit, quando incidit in civem, divitiis prævalentem, ratus: se illius patrociniò sat benè victurum. Sed hem! vix ipsemet Herus sentire famem cæperat, exclamare illicò debuit servus miser: *hic fame pereo!* in hunc ergo locum optime ait S. Chrysost. Serm. 1. *hic fame perit, ubi famis remedia querit.* Ita sane omnis fiducia in hominibus posita hæderæ illi simillima est, quæ unâ noctæ nata, alterâ autem denata, Prophetam æstu tortum omnî destituit auxiliò: cum e contra spes confisa Deo nunquam confusa sit. *Qui confidunt in Domino sicut mons Sion, non commovebitur in æternum.* Psal. 124. de hoc non dubius Jonathas aggressurus Philistæos dixit 1. Reg. 14. *non est Domino difficile salvare vel in paucis vel in multis.* De hoc certissimus Job, afflic- tus corpore, orbatus liberis, derisus ab amicis, ab uxore mille præ- bris oneratus, & tandem ab omnibus desertus exclamavit c. 13. *etiam si occiderit me, in eum sperabo.* Wenceslaus Bohemix Rex, cum profligato exercitu & fractis viribus captivus ipse teneretur, rogatus: quò esset animò? reposuit: nunquam fuisse se meliori, enim verò cum humanis vallaretur præsidiis, se nunquam Dei meminisse; his autem

Zzz

omni

omnibus exutum, nullius nisi Dei memoriam fovere, in quem solum suam nunc reponeret fiduciam, non ambigens: fore se exaudiendum. Fiducia in Deum jaeta sagittam Jonathæ imitatur, quæ semel emissa, nunquam rediit vacua. S. Paulinus dicere consueverat: teste Pædagogò p. 2. c. 23. §. 6. Illi, qui spes suas in Deo collocavit, sunt telæ aranearum præ fortissimis mœnibus: sicut econtra, qui humana nititur fiducia, nonnisi aranearum telæ instar sunt fortissima mœnia. Quare Christiane Lector: *spera in Domino Deo forti in perpetuum.* Sub illius arboris umbra securos ages dies, quam Sponsa in canticis suis ex omnibus selegit arboribus, asserens cap. 2. v. 3. *sub umbra illius, quem desideraveram sedi &c.*

Porro dum capite 5. legis: Regem Baltasar inter medias epulas cernentem digitos quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie candelabri &c. tantò percussum esse tremore, ut compages renum ejus solverentur, & genua inter se colliderentur. Cogita: quantò terrore homines tunc obruendi sint, quando non umbraticè apparens digitus, sed integra Dei manus, rigorosæ Justitiæ stringens gladium dabitur aspicienda? & illud propheticum implebitur Vaticinium Psal. 73. decantatum: *leva manus tuas in superbias eorum in finem?* Christus Dominus in Monte Olivarum à Judæis ad necem quæsitus, nunquam contra eos moverat digitum unum, sed blandâ voce & serenâ fronte ipsis obviam factus, dixit Joan. 16. *ego sum.* Et hem! ceù tonitru percussi, *abièrunt retrosum.* Quod factum expendens S. Augustinus exclamat: *quid judicaturus faciet, qui judicandus hoc fecit?* hinc Christiane Lector, time nunc comminantis Dei digitos, ne experiri debeas in extremo Judicio percipientis Dei integram manum.

Doctrina 4.

Desumpta ex cap. 6. Danielis Propheta, in quo describitur Danielis à Rege honorati falsa accusatio, à satrapis facta: & inde secuta damnatio ejus ad Leones, à quibus tamen servabatur illesus.

N. 407. *Considera:* **T**Antam fuisse Pietatem Danieli inter impiissimos homines versanti, ut nec latum unguem à divinis deflexerit mandatis. Ex hac autem tam exacta legis Sacræ observantia, Æmuli satrapæ aniam sumpserunt, eum accusandi, dicentes v. 5. capituli cit.

cit. non inuenimus Danieli huic aliquam occasionem, nē forte in lege Dei sui. Sicine in culpam imputetur Danieli, cum sine culpa in observandis Dei sui mandatis vivere? o Christiane! qui tot piorum quotidianis exemplis, tot concionatorum verbis, tot Patrum Spiritualium hortamentis ad observantiam divinæ legis impelleris: quid quæso respondebis in tremendo Judicio, quando æmuli tui Dæmones contra te insurgent, te accusaturi non de observantia, sed de neglectu hujus legis? erat (ut jam alibi memini) Lex Mosaica onus grave, & tamen adeo scrupulosè per Danielem adimpleta, ut gravissimæ sibi conscientia duxisset, vel minimum etiam apicem solvere, & tu leges illas, quæ non nisi jugum suave & onus leve sunt, toties ex integro transgrediaris? audi quæso pulcherrima Simonis Cass. lib. 12. c. 1. in Joan. scribentis verba: quis causabitur Christi non servare mandata? cum nihil prohibeat, nisi quod est natura contrarium, moribus absonum, anime corporique nocivum? quis se continere non poterit à ruina, cum continendi per existentiam, quam habemus in Christo sit data facultas? quis se proteget excusationis suffragio non perficere mandata natura consentanea, & ipsam ultra, quam sit condita, decorantia? quomodo impossibile dicitur, quod de sui natura bonum, quod utile, quod pulchrum, quod est aptum, quod est gratum omnium creatori? quod ipsum conservatorem provehit ad superna? in quo ad Christum posita & probata dilectio: quia servans mandata mea ille est, qui diligit me, cui tanta vicissitudo dilectionis à Domino redditur. Hucusque præfatus Author. O quam absurda, quam sanæ rationi contraria, quam corpori & animæ nociva Mundus, caro & Dæmon tibi præscribunt mandata; & tamen tam promptè ipsis sæpè obtemperas? adhæc non tantum piissimi Danielis, sed immanium quoque bestiarum, leonum videlicet, exemplum tibi confusio est, quos constat: ad mandatum Dei à devorando Daniele retraxisse dentes; etsi maximâ urgerentur fame. Quid ergo ad has objectiones tibi in judicio formatas respondebis?